

Tekst og tal. 63 procent af boganmeldelserne i danske medier omhandler bøger skrevet af mænd, selvom kvinderne er mest populære blandt læserne. Kønsforskellen er især udtalt i de store, toneangivende medier.

Kønne tal

AF LASSE HJORTH MADSEN

I den endeløse debat om kvinder og mænds respektive roller på den litterære scene er der i øjeblikket en særlig interesse for tal. I Bøger 11/5 har Mathilde Walter Clark talt anmeldelser i udvalgte udgaver af denne sektion, i Dansk Forfatterforenings medlemsblad, Forfatteren, har både Henriette Rostrup, Jeanette Øbro og Jakob Vedelsby lavet egne optællinger af forskellig slags.

Interessen for tal er god, for selvom alle har ret til deres egne maveførmelser, så har alle ikke ret til egne data, for nu at parafisere den afdøde amerikanske senator Daniel Patrick Moynihan. Men hvorfor ikke se på en langt større opgørelse, så vi ikke er afhængige af, om en given uge eller en given avis nu tilfældigvis afspejler det generelle mønster?

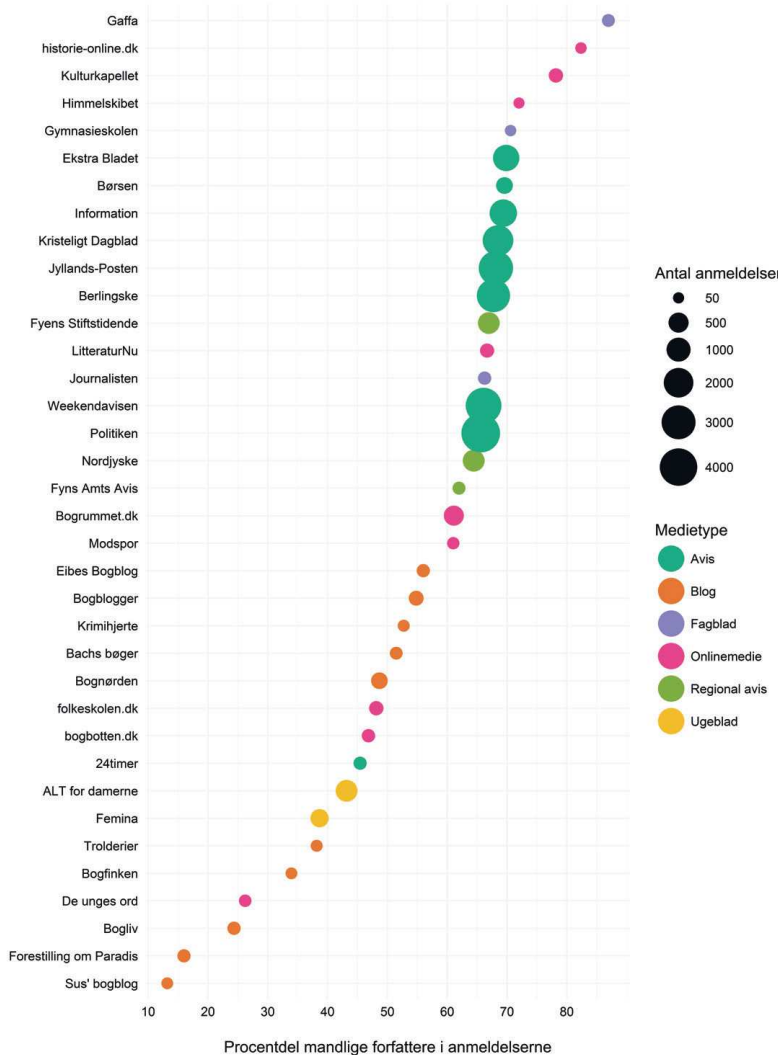
Jeg har tidligere her i sektionen skrevet om data fra bog.nu (en stor database over boganmeldelser til inspiration for læsere) og fra Dansk Bibliotekscenter (DBC), der registrerer alle udlån foretaget på danske biblioteker. Og lad os gå lige til stålet: I min seneste optælling fra databasen bag bog.nu var der i alt 26.478 anmeldelser i perioden 2010 til medio 2016, hvor forfatterens køn umiddelbart kunne afgøres (fraregnet altså blandt andet antologier og pseudonymer). Heraf omhandlede 63 procent værker af mænd. Her snakker vi både anmeldelser af skøn-, børne- og faglitteratur, bragt i aviser, ugeblade, fagblade og på internettet. Der er altså noget om snakken: Mandlige forfattere er generelt i overtal i medierne.

Det springende punkt er selvfølgelig, om balancen på 63/37 afspejler fordelingen af de bøger, bogredaktionerne modtager til anmeldelse. Kan det være, at der er flest mandlige forfattere, eller at de mandlige forfattere er mest produktive? For at afgøre det spørgsmål ser Clark i sit essay på medlemstallet fordelt på køn i de to største forfatterforeninger, på mandlige og kvindelige forfatterskaber hos forlagene Rosinante og Gyldendal og på fordelingen blandt tilmeldte til biblioteksafgiften. Og hun skal have ros for at kigge bredt omkring efter brikker til talpuslespillet. Clark finder henholdsvis 49, 50, 59 og 55 procent mænd (decimaltal afrundet). Altså typisk en svag overvægt af mænd, lidt afhængig af opgørelsesmetoden, uden at det er nok til at forklare 63/37-fordelingen i anmeldelserne.

Men lad os lægge endnu en brik til puslespil-

Boganmeldelser i udvalgte danske medier efter forfatterens køn

Figuren viser medier med mindst 50 anmeldelser i perioden 2010 til medio 2016, ordnet efter andelen af mandlige forfattere i deres boganmeldelser.

Datakilde: inspirationssitet bog.nu, bearbejdet af Lasse Hjorth Madsen, maj 2017

let: Data fra DBC viser, at blandt 166.101 bøger med entydigt forfatterkøn, udlånt mindst

én gang fra danske biblioteker i perioden 2010 til medio 2015, var 69 procent forfattet af

mænd. Så enten er mandlige forfattere vitterligt mere produktive, eller også har de også lettere adgang til bibliotekernes hylder.

Bevismateriale er med andre ord mudret; næppe tungt nok til at indklage landets litteraturredaktører for en ligestillingsdomstol.

Men talstensen stopper ikke her, for de store datasæt fortæller flere historier om mænd, kvinder og bøger. Et iøjnefaldende mønster for bibliotekerne er, at bøger skrevet af kvinder i gennemsnit bliver udlånt mere end dobbelt så mange gange som bøger skrevet af mænd. Det betyder også, at hvis man for eksempel kigger på de få procent af bøgerne, der runder 500 udlån, ja, så er kvindelige forfattere lige akkurat i flertal. Af de 5008 titler i denne eksklusive kategori er 51 procent forfattet af kvinder.

Med til historien hører, at langt de fleste titler har ganske få udlån; ulukkeligvis samler hovedparten af bibliotekernes bogsamling støv.

De mandlige forfattere fylder altså mest på bibliotekshylderne og i medierne, mens de kvindelige forfattere tiltænder størst interesse fra lånerne. En forklaring kan være, at der er flest aktive kvindelige lånere, og måske har disse en vis præference for forfattere af samme køn. Lidt på samme måde som det især er mandlige anmeldere, der anmelder bøger af mænd – et fænomen, jeg beskrev i denne sektion sidste sommer (Bøger 12/8-16).

Når mænd fylder mest i avisernes bogspalter, er det altså ikke nødvendigvis et udtryk for diskrimination og blodig uretfærdighed, hvad angår udvælgelsen. Det kan meget vel være, at der vitterligt ligger flere bøger skrevet af mænd i redaktørernes dueslag. Men derfor kan der sagtens være gode grunde til at anmelde flere kvinder. For eksempel hensynet til læserne, som på bibliotekerne udviser stor interesse for kvindelige forfattere – for blot at nævne én.

En sidste pointe, som taler kvindernes sag, fås ved at se på procentdelen af mænd i anmeldelserne fordelt på medier. Det er ret tydeligt, at det især er i de medier, hvor litteraturen fylder mest – de landsdækkende aviser – at mændene dominerer. I mere marginale medier, på internettet for eksempel, er der som hovedregel flere kvindelige forfattere, der får omtale. Set fra den vinkel er forskelsbehandlingen ret klar.

Man tøver med at formulere så dristigt en tanke, men måske kan de store medier ligefrem lære noget af underskoven af blogs og hjemmesider i bøgernes verden?

Opreklameret. Anonym hollandsk bestseller om selvtilfredst senior-oprør på et stillestående plejehjem er en litterær sovepille – nærmest

Opsang med for mange vers

AF LINEA MAJA ERNST

Anonym forfatter: Forsøg på at få noget ud af livet: 83¼ årige Hendrik Groens hemmelige dagbog. Oversat fra hollandsk efter »Pogingen iets van het leven te maken: het geheime dagboek van Hendrik Groen, 83¼ jaar« af Birthe Lundsgaard. 350 sider. 249,95 kr. People's Press.

Forsøg på at få noget ud af livet er en livsbekræftende aldersdoms-bestseller – solgt til oversættelse i 35 lande og i over 100.000 eksemplarer i Holland. Men hvorfor er den blevet så populær? Er det mystikken omkring, hvem der mon har skrevet den anonyme, lejlighedsvis bidske roman? En hype omkring rebelske, elskelige ældre romanfigurer som *Den hundredårige der kravlede ud af vinduet og forsvandt?* Jeg sled mig igennem den fiktive Hendrik

Groens dagbog fra et år på plejehjem. Dagbogsskriveren er en fiks og verdensvendt gentleman i et gråt hav af vegeterende oldsager (hvis han selv skal sige det). Han er frustreret over, at de gamle samboer – »aldrende grædepile« – ikke bestiller andet end at brokke sig over deres sygdomme og huske, hvordan alt var bedre i gamle dage, og i protest danner han en udflygtsklub kaldet Gammelmen-ikke-død-klubben sammen med nogle åndsfaller: Anarkistiske Evert (et komisk

højdepunkt er, da han snigmyrder hjemmets akvariefisk med uspiselig sandkage), charmerende Eefje, Alzheimeruede Grietje, bipersons anonyme Graeme og Edward.

Hvis det var en opsang i kroniklængde, ville alt være i underholdende orden: Bittert ældrebrok over andres bitre ældrebrok. I boglængde bliver det ensformigt og helligt. Og selv hvis man bor på plejehjem, vil man finde spændingskurven søvndyssende: Der bliver taget på udflugt, drukket vin og spist snacks – det er